

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:34
sssjournal.com

pp.2437-2453
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 25/03/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 22/05/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 22.05.2019

TÜRK KADIN BAKANLARIN HABER METİNLERİNDE YENİDEN KODLANAN ANITSAL YAPILARI ÜZERİNE BİR İNCELEME¹

AN ANALYSIS ON MONUMENTAL STRUCTURE RE-CODED ON THE NEWS TEXT OF TURKISH FEMALE MINISTERS

Dr. Başak KALKAN

Eskişehir Teknik Üniversitesi, Porsuk Meslek Yüksekokulu, Görsel- İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı Bölümü,
mail:adarbasak@gmail.com, Eskişehir/ TÜRKİYE

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1477>

Reference : Kalkan, B. (2019). "Türk Kadın Bakanların Haber Metinlerinde Yeniden Kodlanan Anıtsal Yapıları Üzerine Bir İnceleme", International Social Sciences Studies Journal, 5(34):2437-2453.

ÖZ

Cinsiyet ayrımcılığı ve toplumsal cinsiyet araştırmaları son yıllarda tüm dünyada en önemli sosyal düşünce konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sayıları hızla artan Kadın Araştırmaları Merkezleri'nde yapılan çalışmalar kadınlık durumunu ortaya koyarken, aynı zamanda kadınlık bilincinin yükselmesine de öncülük etmektedirler.

Biyolojik cinsiyet farklılaşmasından, toplumsal cinsiyet farklılaşmasına evrilme ile "biyoloji kaderdir" anlayışının yerini " kültür kaderdir" anlayışına terk ettiği geç yirminci yüzyıldan, yirmi birinci yüzyılın bu erken dönemlerinde kadın okumaları için halen tercüme edilecek, söylenecek çok şey vardır.

Belirli bir toplumda karmaşık bir labirent olan iktidarın, çokluk ve güç ilişkileri bağlamında izlerini kitle iletişim araçları ile sürmek, çoğul ve hareketli iktidar bağıntıları alanındaki cinselliğe ilişkin, çokça söylem üretimlerini açığa çıkarması açısından önemli görülmektedir.

Kadın araştırmalarına, iletişimsel olanın tarafından yeni bir yorum getirmeyi amaçlayan bu çalışma, Türk siyasetinde kadının görünmezliği ve sessizliğinin izlerini sürerken, kitle iletişim araçları ile yeniden üretilen siyasal pantolon-etekleri yapı-sökümsel çözümleme ile okumaya çalışmaktadır.

Siyasal yaşamda kadının yerinin okunmaya çalışıldığı araştırmada yapı sökümsel çözümleme, tarihi red etmeden, çizgisel, geçmiş metinleri sürekli yeniden okuyarak, anlamlandırarak ve her şeyden de önemlisi metnin içindeki dışarıyı ortaya çıkararak yaptığı için önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, haber metinleri, iletişim sosyolojisi, yapı-sökümsel çözümleme

ABSTRACT

We are facing with gender discrimination and social gender studies in recent years as the most important social thought topic in the world. The studies done on The Women Research Centers, which are rapidly increasing, showed us the women's situation, as well as the studies are leading femininity consciousness, too.

From the late twentieth century, with the evolution of biological gender differentiation in to the social gender differentiation, 'biology is fate' thought replaced with 'culture is fate', to 21rd centuries' this early terms, still there are so many things to be said and translated about women studies.

For the power, a complex labyrinth in a certain society, it is considered as important in the scope of revealing a lot of discourse production about sexuality in the area of plural and moving power relations, tracing with mass communication in the context of multitude and power relations.

¹ Bu çalışma İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından 10/09/2012 tarihinde kabul edilmiş " Türk Siyasetinde Kadın Politikacılar ve Medyada Kadın Politikacıların Kodlanması" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

This study aims to bring a new interpretation from the side of communicative one in women studies, while tracing the silence and women's invisibility in Turkish politics and tries to read with structure dismantling analysis the political pants-skirts structure which is reproduced with the mass media.

This study, which tries to read the place of woman in politic life, is seen important, because the structure dismantling analysis is used in here by no rejecting the history and by re-reading reading and meaning linear, history texts, and more than anything else by revealing the inside of text to the outside.

Key Words: Gender, news texts, communication sociology, deconstructive analysis

1. GİRİŞ

Türkiye’de kadın çalışmaları özellikle 1980’lerden itibaren hızla artmıştır. 1990 yılında İstanbul Üniversitesi bünyesinde kurulan Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi ile akademik çerçevede disiplinler arası bir alan olarak konuşulmaya, tartışılmaya başlamış, 1990 öncesi kişisel çabalar ile yapılan araştırmalar bugün akademik düzeyde bir kimlik kazanmıştır. 1977 yılında Şirin Tekeli’nin Kadınlar ve Siyasal Toplumsal Hayat adlı doçentlik tez araştırması kadın ve siyasal yaşam konusunda öncü çalışmalardan biri olarak görülmektedir. Takip eden yıllarda Nermin Abadan Unat tarafından derlenen ve 1978 yılında Türk Toplumunda Kadın adlı seminerin makaleler seçkisi olan çalışmayı ilk adımlar olarak görmek mümkündür. (Berktaş;1991)1986 yılında Yıldız Ecevit’in toplumsal cinsiyet bağlamında ücretli emeği konu alan doktora tezi, ardından gelecek, sosyal politikalar ve çalışma yaşamında kadın konusunu ele alan çalışmaların önünü açmıştır. Türk toplum yapısı içinde İslam öncesi kadın ve Osmanlı’da kadın üzerine yapılan çalışmalar da yeni Cumhuriyet kadını okurken önemli görülmekte ve 1990’lar sonrasında geçmişten bugüne tarih okumaları yapılmaktadır. Serpil Çakır, Şefika Kurnaz, Emel Doğramacı tarihsel okumalar bağlamında önemli çalışmalar ortaya koymuştur. Necla Arat, Necla Mora, Fatmagül Berktaş, Meryem Koray ve Ayşegül Yaraman’ın araştırmaları toplumsal yaşamda kadın, siyasal yaşamda kadın, din ve kadın olgularına açıklık getirirken, 1990’larda Türkiye’de kadın ve kadın sorununa referans kaynaklar olarak girmiştir. Akademik düzeyde yapılan ve yeni nesil araştırmacılara ait yüzlerce çalışmada hep aynı ortak amaca hizmet etmektedir, kadın ve kadın sorunları. İşte bu noktada son dönemde kadın konulu sosyal düşünce için önemli bir alan ise iletişim araştırmalarıdır. Kitle iletişim araçlarının, kültürel kodların okunması ve kültürel kodların yeniden üretilmesi noktasında geri plana atılmayacak gücü iletişim araştırmalarını, kadın araştırmalarının merkezine konumlandırmıştır.

Belirli bir toplumda karmaşık bir labirent olan iktidarın, çokluk ve güç ilişkileri bağlamında izlerini kitle iletişim araçları ile sürmek, çoğul ve hareketli iktidar bağıntıları alanındaki cinselliğe ilişkin, çokça söylem üretimlerini açığa çıkarması açısından önemli görülmektedir.

Kadın araştırmalarına, iletişimsel olanın tarafından yeni bir yorum getirmeyi amaçlayan bu çalışma, Türk siyasetinde kadının görünmezliği ve sessizliğinin izlerini sürerken, kitle iletişim araçları ile yeniden üretilen siyasal pantolon-etekleri yapışökümsel çözümleme ile okumaya çalışmaktadır. Siyasal pantolon-eteklerin anıtsal kurgulanışını sökebilmek öncelikle toplumsal yapının ortaya konulması ile mümkün olacaktır.

Siyasal yaşamda anıtsal yapılar gibi duran kadın olgusu, içinde bulunduğu dönemin sınırlarını açığa çıkarmaya hazır kültürel sembolleri ile asla tamamen gerçekliğini ortaya koymayan kapalı birer yapı olarak karşımızda durmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Toplumsal Cinsiyet Fenomolojisi

Toplumsal cinsiyet, 1970’lerden sonra kadın çalışmalarının odak noktasına yerleşmiş bir kavram olarak dikkat çekmektedir. Toplumun sosyo-kültürel yapısı içinde yeniden tanımlanan kadın için artık “kültür kaderdir”. Eril ve dişil kodlar, her dönem toplumunun kendi siyasasında yeniden ürettiği, dönemin kodları olarak dikkat çekmektedir. Yunan eril töre anlayışı incelendiğinde, etkenlik ve edilgenlik arasında önemli farkların olduğu görülmektedir. Yüksek ve orta sınıf erkek, etken yere yerleştirilirken; kadınlar, erkek çocuklar ve köleler ise edilgen olarak kabul edilmiştir. Kadınlar, site- devlet toplumunun doğal düzeninde özgür erkeklere bağımlı görünmektedirler. (Boyne, 2011)

Foucault, Cinselliğin Tarihi’nde cinsiyetin tek anlamlı inşasının cinsiyetin toplumsal olarak düzenlenip denetlenmesi uğruna üretildiğini, birbirinden farklı ve kopuk çeşitli cinsel işlevleri gizleyip yapay olarak birleştirdiğini ve söylem içinde bir nedenmiş gibi durduğunu, her türlü duyumu, hazı ve arzuyu cinsiyete özgü bir halde üreten ve idrak edilebilir kılan bir iç özmüş gibi sunduğunu ileri sürmektedir. Foucault, cinselliğin tek anlamlı ve nedensel bir şeymiş olarak inşasına cinselliğin bir neden değil bir sonuç olduğu

yönünde tersine bir söylem sunmaktadır. İktidarın bastırma ve tahakküm altına almasına karşılık, cinsellik, salıverme ve kendini ifade etmeyi bekleyen, önu kesilmiş cesur bir enerji olarak kodlanmakta ve iktidar ilişkileri sistemini yürüten bir strateji olarak direnç noktalarını oluşturmaktadır (Butler, 2008).

Michel Foucault'un izlerinin açık bir şekilde görüldüğü Judith Butler, iktidar ilişkileri sistemi içinde toplumsal cinsiyet hiyerarşisinin, toplumsal cinsiyetin üretilmesindeki koşulları açıklamaya yeterli olmadığını ileri sürmektedir. Butler, toplumsal cinsiyet normlarının heteroseksüel hegemonyayı kuvvetlendirmek uğruna denetime tabi tutulduğunu ve bunun, toplumsal cinsiyeti üretip, pekiştirdiğini belirtmektedir (Butler, 2008).

“Biz” kavramını muğlak bir kavram olarak gören Judith Butler, iç karmaşıklığın ve belirlenemezliğin inşası olarak ifade etmektedir. Tabanın bir kısmını dışlayan, dışladığı kesimi temsil etme iddiasında olan bir “biz” tanımı yapılmaktadır. Kimlik politikaları üzerinden bir değerlendirme yapan Butler’e göre yapılanın ardından bir yapının olmasının şart olmadığına; yapının yapılan içinde ve yapılan vasıtasıyla değişken bir biçimde inşa olduğunu varsaymaktadır. Varoluşsal kuramdan farklı olarak kendiliğin ve edimlerin birbirlerinin içerisinde ve birbirleri ile söylemsel olarak değişen inşasıdır. Beauvoir’ın “kadın doğulmaz, kadın olunur” savından hareketle, toplumsal cinsiyetini icra eden ve toplumsal cinsiyeti haline gelen bir “ben” olduğu ve bu “ben”in toplumsal cinsiyetle tamamen özdeşleştirilemeyecek bir özne geçerliliğine kavuşamayacağını ileri sürmekte ve ırk, etni-iste, sınıf ve bedensel yeterlilik gibi özneyi her yönüyle kavramaya çalışan kuramlarda da öznenin hep eksik kaldığını söylemektedir. Butler’e göre kimlikleri siyasi kıyasın öncülleri olmaktan çıkarmak gerekmektedir. Hazır yapım özne olarak ifade ettiği verili özneler üzerinden cinsiyet temellendirmelerinin mümkün olmayacağını belirtirken, cinsiyetin ikiliklerinin reddi, cinsiyetin ve toplumsal cinsiyetin var olan çokluklarını ortaya çıkaracaktır (Butler, 2008).

Post- yapısalcı kuramların toplumsal cinsiyete getirdiği en önemli katkı; söylem, iktidar ilişkileri sistemi ve çokluktur. Foucault’a bu noktada tekrardan dönülecek olursa, iktidarın tek biçimine bağlanmak yerine, çoğul ve hareketli iktidar bağıntıları alanındaki cinselliğe ilişkin çokça söylem üretimlerini açığa çıkarmak gerekmektedir. (Foucault, 2010)

Cinsellik söylemlerinin çokluğu, devletin, nüfus verileri konusunda artan endişeleri ve müdahaleleri, çocuk cinselliği konusunda tırmanan korku, okulların mimari yapılanmasından, ev planlarına kadar yapısal unsurlarda, jinekoloji, psikiyatri ve hukuktaki gelişmelerin zorlayıcı ve etkili normal ve anormal cinsel davranış şekillerini ortaya çıkardığını belirten Boyne, aslında kadının post- modern dünyanın gerek ekonomik, gerek sosyo- politik olarak yeniden kavramsallaştırılmasının izlerini Foucault ve Derrida üzerinden vermektedir (Foucault, 2010). Eril töre ve yönetsel töre eşbiçimliliği; barışın, savaşın başka araçları ile sürdürülmesi gibi (Foucault, 2010), kadınlığı da erkeklik ile kurmaktadır. Bu bağlamda kadının, erkeğin iktidarında, siyasal yaşamda yer bulmasının sınırdığı çalışmada, haber metinlerinin yapısökümsel bir analizle değerlendirilmesi önemli görülmektedir. Foucault’un vurguladığı gibi iktidar kaçınılmaz dahi olsa ve yüzeydeki işaretlerin, sırları ele vermeyecek nitelikte olmasına karşın, izlerin izinden gitmek ve kadının yeniden inşası önemli görülmektedir.

2.2. Haber Metinleri

Haber, toplumun bilgi ve ilgisini geliştirecek, dönüştürecek, gerçekliğin, kurgusal olarak yayımlanacak organizasyonun yapısına, teknolojisine ve ideolojisine göre yeniden kurgulanmasıdır. Medya içerik türlerinden biri olan haber, yazım tekniğiyle kapalı bir yapıt olmasına rağmen, metin olarak çok katmanlı okumaya ve analize tabii tutulduğunda içerdiği söylemle açık yapıta dönüşmektedir (Rigel, 2000). Haberin yazılması sırasında kullanılan evrensel kodlar, aktarım biçimleri ve klişeler haber metnini oluşturmaktadır. Bu dil yapısının ve işlevlerinin incelenmesi ile ortaya çıkan haber söylemi; enformasyonun seçimi, işlenmesi ve dolayımlanması aşamalarında kullanılan kodlamalarla oluşturulan aktarım biçiminin, alımlanma süreci dikkate alınarak kurgulanmasıdır (Rigel, 2009).

Gazeteci bir yandan kullandığı dil ve farklı kodların taşıdığı çok anlamlılık dolayımı ile mesajını oluştururken, diğer yandan dengelik ve olaysal olma kaygısı ile haber kaynaklarının söylemlerinin bir yeniden üreticisi konumundadır. Bu söylemin ne olduğu sadece haber metinlerinin yapısal özelliklerinin sistematik çözümlemesi ile anlamak mümkün olamamaktadır. Haberin söylemi ancak içinde olduğu bağlamla ilişkilendirildiğinde anlaşılabilir. Bağlam birimi üzerine yapılan bu vurgu, nicel içerik çözümlemelerinden nitel içerik çözümlemelerine geçişin bir göstergesi olmuştur. Söylem çözümlemesinde bağlam, kurumlara, topluma, tarihselliğe dek uzanan bağlamlara kadar genişletilebilmektedir. Bu birimin geniş tutulması, metnin bütünlüğünün göz ardı edilmemesi gerektiğine ilişkin bir vurgudur ve daha çok yoruma yönelik bir okumayı da beraberinde getirmektedir (Mora, 2008).

Kitle iletişim araçları ister olumlu açıdan bakılsın isterse olumsuz anlamlar açısından incelensin Stuart Hall'ın belirttiği gibi iktidarın dilidir. Ancak burada iktidar temsil süreciyle ilgili değil, temsillere meşruluk sağlanması ve rızanın kazanılmasıyla ilgilidir (Hall, 1999). İktidarın sembolik ikna stratejileri, hızlı bir yapışöküme uğratabilmek için:

“- Bu kimin mesajıdır ve bu iletiyi kim yaratmıştır, neden?”

- Bu metnin düz anlamı nedir?

- Bu metnin alt metni nedir? Gizlenen, söylenmeyen anlamlar nelerdir?

- İkna için hangi araçlar kullanılmıştır? Negatif ve pozitif mesajlar nasıl sunulur?

- Hangi grup insanlar bu mesajları kabul etmekte ya da kabul etmemektedir?” sorularının cevaplanması gerekmektedir. Öncelikle bu mesajın kimin mesajı olduğu önemlidir. Gazetenin yayın politikaları, siyasal düşünce yapısı, gazetenin kodlarına da yansımaktadır.

Okuyucunun önemini hiçe sayan yapısalcı yaklaşımlara eleştiri getiren post- yapısalcı yaklaşım burada kendini göstermektedir. Yapısalcı kuramlara karşı, okuyucuyu merkeze oturtan post- yapısalcı kurama göre metnin anlamını, yazar değil, okuyucu belirlemektedir. Post- yapısalcı kuram, her metnin arkasında bir yapının olduğunu red ederken, metinleri birer açık yapı olarak ifade etmektedir.

Açık yapılar hareketli olup, yazarla birlikte yapıtı yaratmaya davet etmektedirler. Bir üst düzeyde organik olarak tamamlanmış olmalarına karşın, izleyicinin gelen uyarının bütününe algılama edimi sırasında ortaya çıkaracağı iç ilişkilerin sürekli yaratılmasına açık yapılar bulunmaktadır. Her sanat yapıtı, zorunluluğun açık ya da üstü kapalı politikasının ürünü de olsa, sanal olarak sonsuz sayıda okumalar toplamına eşittir. Bu okumaların her biri yapıtta, belirli bir bakış açısına, beğeniye, kişisel performansa göre yeni bir canlılık sağlar. Çağdaş sanat yapıtları üzerine yapılan tartışmalar özellikle bu üçüncü özellik üzerinde durmaktadır. Tamamlanmış yapıtın sonsuzluğu, Payerson'un bu konudaki saptamaları görüngübilimin en önemli saptamaları olarak kabul edilmektedir. Payerson sanat yapıtının tamamlanmış bir hareket, bir form olduğunu ifade etmektedir. Ona göre sanat yapı sonlu içine konmuş bir sonsuzluktur. Yorum çeşitliliğinin altına yatan neden ise yorumcunun kişiliği kadar yapıtın yapısındaki karmaşadır. Umberto Eco, sanat yapıtının tam olarak açıklanmamış, sınıflandırılmamış hatta açılıp genişlemeye devam eden, yayılan ve pek çok sorunu ortaya koymakta olduğunu ifade etmektedir (Eco, 2001).

Eco, okuyucunun dilbilimsel bir önermeye karşı geliştirdiği tepki ile estetik diye tanımlanan daha özel bir önermeye karşı geliştirdiği tepkilerin aynı olmadığını ifade etmektedir. Üç çeşit önerme ifade edilir. Göndergesel işlevli önermelerde, anlatım anlaşılacak için okuyucunun işbirliğini gerektiren uzlaşım terimlerin yan yana getirilmesidir. Varolan anlatımın anlaşılabilmesi için her yeni terime geçmiş deneyimlerin bir bölümünün aktarılması gerekir (Eco, 1996).

Anlatı Ormanında Altı Gezinti kitabında Eco'nun Wolfgang Iser'in okur hakkındaki düşüncelerini Açık Yapıt'taki sürece benzediğini belirtmektedir. Iser için okur; metnin çok sayıdaki potansiyel bağlantılarını ortaya çıkaracak bir okurdur. Bu bağlantılar, metnin hammaddelelerini işleyen zihin tarafından yaratılır, ancak metnin kendisi değildir. Bu etkileşimin metinde yeri yoktur, ancak okuma sürecinin aracılığıyla gelişir. Bu süreç metinde biçim verilmemiş olan, ancak o metnin niyetini temsil eden bir şeye biçim vermektedir (Eco, 1996). Metinlerin de aynı kumaşlar gibi bir işlenmişliği, bir dokusu vardır. Kurmaca bir metinle karşı karşıya kalan okur, karşısında gerçeğin ve algının sınırlarında dolaşan bir doku olduğunun bilincinde olacaktır ve bu okumasını buna göre yönlendirmesini sağlayabilecektir. Göstergebilim ve -kısmen- yapı şöküm kuramlarının geliştirilmesinde referans metinlerden biri sayılabilen eseri Açık Yapıt'ta Umberto Eco sanatta çokluk, çoğulluk, çok anlamlılık öğelerinin önemini anlatır ve edebi yorumlamalarda okurun rolünü ve metne verilen tepkilerin okurla metin arasında etkileşimci bir süreç olması gerektiğini vurgulamaktadır (Eco, 2001). Göstergebilime göre iletişimde sürekli bir etkileşim esastır, amaç anlamın yaratılmasında yer alan öğeler arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Okurun kendi 'ansiklopedik kapasitesiyle' metnin anlamlandırılmasına katkıda bulunduğu inanılır. Her kişinin beyinde çeşitli kaynaklardan elde ettiği, deneyim, tutum ve duygularından oluşan, edebi ve edebiyat dışı bilgilerini kapsayan kendi ansiklopedisi olduğu ve metni anlamlandırırken bu ansiklopediden faydalandığı kabul edilir (Eco, 1996). Birer kapalı yapıt olarak nitelendirilen haber medyası, ötekini yeniden üretiminde söylemsel bir yapı içinde kurarak bilgi nesnesi oluşturmaktadır (Keyman, 1996). 1970 sonrasında sayıları artan yapısalcı ve post- yapısalcı yaklaşımlarla haber araştırmalarında inşacı temsil anlayışı yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu temsil yaklaşımı, toplumsal “gerçeklik” ile dil ilişkisini kurarken, bu “gerçekliğin” dil dolayımıyla kırıldığı ve yeniden kurulduğunun altını çizmektedir (İnal, 2012).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Kadın olgusunu, biyolojik cinsiyet ayrımından koparıp, toplumsal cinsiyet içinde değerlendiren 20.yy. düşünürlerinin ifade ettiği gibi kadını üreten şey doğa değil, uygarlıktır. Toplumsal ve tarihsel koşullar kadını biçimlendirmektedir.

Geç 20.yüzyılda hız kazanan kadın çalışmaları, kadının özel alandan, kamusal alana geçiş süreci üzerine yoğunlaşmakta ve kantitatif araştırmalar ile sınırlı kalmaktadır. Bu bağlamda yapılan araştırma yöntemi itibarıyla diğer araştırmalardan ayrılmaktadır. Söylem analizinin mevcut söylemleri yeniden üretme, değiştirme, dönüştürme ya da mevcut söylemleri açığa çıkarma özelliğine sahip olması nedeniyle, erkek söylemi ve bunların arasında yer alma mücadelesi veren kadın politikacı söyleminin farklılıklarının/farkındalıklarının ya da eril söylemin içinde var olamamasının ortaya konulmasında etkin bir araştırma modeli olarak dikkat çekmektedir. İktidarın, kadın söyleminin, kadını tarihin aktif öznesi olmaktan daha çok, manüpülatif bir söylemin nesnesi haline mi getirdiği yoksa kadının, ötekini çiftleştirdiği, yani iradi bir içselleştirme ile iki özne mi olduğu, felsefi ard alan olarak yer aldığı araştırmada, kadının eril dünyada, iktidarın dili ile kamusal alanda yer bulduğu varsayımı sınanmaktadır. Çalışmanın bu yönüyle, kültürel iletişim araştırmalarıyla birlikte kadın araştırmalarına da kaynak niteliği taşıyacağı düşünülmektedir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Sınırlılıkları

Söylem analizi, 1980'ler ve 1990'lardan sonra post- yapısal kuramla birlikte siyaset ve öznellik arasında bağların inşa edilmesine yardımcı olurken, Foucault'nun ifade ettiği gibi dünyanın yanlış resme oturtulmasının da önüne geçilmeye çalışılmıştır. Söylem analizi kendisini mümkün kılan çoklu somut şartları yansıtmakta ve bu daha geniş Foucaultçu çerçevede bu şartlar üzerine yansımamıza yardımcı olabilmektedir (Parker, 2004).

Söylem, bir iletinin tüm boyutlarını, sadece iletinin içeriğini değil, onu dile getireni (kim söylüyor), otoritesini (neye dayanarak), dinleyiciyi (kime söylüyor?) ve amacını (söyleyenler söyledikleri ile neyi başarmak istiyor) kapsar. Söylem belirli bir zaman dilimi içinde belli insan grupları arasında olan ve diğer insan grupları ile ilişkili olarak geliştirilen fikirleri, ifadeleri ve bilgileri içerir. İktidarın uygulanması böyle bir bilginin kullanımına içkindir. Söylem, konuşma ve sohbette dâhil olmak üzere tüm iletişim biçimlerini kuşatır. Bununla birlikte sohbet ve konuşma münhasır söze dökülen önermelerle sınırlı değildir, günlük uygulamalar içinde sosyal dünyayı görme, sınıflandırma ve ona tepki verme yollarını da içermektedir (Punch, 1998).

Bir olayın olasılık koşulları semantik kaynaklarla, onu düşünülebilir ve anlaşılabilir kılan güç çizgilerinin karşılıklı oyunudur. Düşünebilirlikten kasıt, dilin formlarının bu olaya hâlihazırda bir biçim kazandırdığını ve onu hâlihazırda anlamlara büründürdüğünü dolayısıyla, olayın anlamının ne olduğuna, deliliğe sürüklenmeden ya da tecride uğramadan duyularla sahip çıkılabileceğini düşünen Parker, söylem analizinin disiplinler arasılığına da dikkat çekmektedir. (Parker, 2004)

Bir sosyal bağlamdan çıkan bir söylemde sarf edilen sözcüklerin maddi kapsamları ancak bir bağlam içinde mübadele edilebilmektedir. Söylemler boşlukta durmamakta; bir bağlam içinde gelişmekte, diğer söylem ve bağlamlarla ilişkiye girmekte ve dışsallaşmaktadır. Dolayısıyla söylemden, bilimden beklenen tarafsızlık istenilemez; çünkü onun ontolojik özelliği yorumsal ve çoğul olmasıdır. Evrende tekil bir söylem yoktur, gerçeklik insanlar/kültürler tarafından anlamlandırılır. Söylemin içinden çıktığı bağlam kişilerin bulunduğu sosyo- tarihsel matrixtir (Punch, 1998).

Söylem, belirli kurallar, terminoloji ve konuşmalardan oluşan sistematik dilsel düzenleri betimlemek üzerine kullanılan bir kavram olarak kategorize edilmektedir (Tonkiss, 2006)..Foucault, söylemi daha genel, tarihi, dil uygulamaları olarak görmektedir. “Uygarlıklar ve halkların düşüncelerin anıtları olarak bıraktıkları şeyler, metinlerden çok kelime hazneleri ve sentaklar; söylemiş oldukları sözlerden çok bunları mümkün kılan şeydir” derken Foucault, bireylerin farklılığının, dile yansımalarına dikkat çekmektedir.

Zihin, fikirleri “algıladığı gibi” ifade edebilme olanağına sahip olsaydı, hiç kuşku yoktur ki bunların hepsini aynı anda ifade ederdi. Foucault, işte bu nokta da mümkünsüzlüğü ifade etmektedir. Ona göre, dilin, onu hem temsilden hem de işaretlerden farklılaştıran özelliğinin burada yattığını söylemektedir. Cebir, geometri karşısında ne ise, dil de düşünce ve işaretler karşısında odur. Kısımların eşanlı kıyaslanmasının yerine, basamakların birer birer çıkılmasının gerektiği bir düzen geçirmektedir. Dil bu katı

anlam içinde, düşüncenin çözümlenmesidir. Basit bir parçalara ayırma işlemi değil de, düzenin mekân içinde derinlemesine olarak yeniden inşa edilmesidir (İmer, Kocaman & Özsoy, 2011).

Foucault'un dili, basit bir parçalara ayırma işlemi değil de, mekân içinde derinlemesine incelemesi, Saussure'ın üçlü dil yarımı içinde langue'e, toplumsal uzlaşma sonucu göstergelerden oluşan ideal soyut dizge (İmer, vd. 2011), tanımlamasına yaklaşıldığı düşündürse de Foucault, dilbilim ile söyleneni birbirinden ayırmaktadır. Foucault'ya göre, dilbilimi önermeler ile meşgul olmakta, cümlelerden önermeleri çıkartıp, incelemektedir. Bir cümlenin bir söyleneni yazılı ya da sözlü şekilde mevcuttur. Hâlbuki dilin söyleneni, dilbilimi karıştırır ve kural dışılıkları ortaya çıkarmaktadır. Dilbilimi bağdaşık bir bütünlüktür ve bağdaşık bütünlükler parçalanamazlar. Dilbilimi, yapı demektir bu nedenle kelime oluşumlarını birbirinden ayırt ederek analiz yapmaktadır. (Foucault, 1995)

Foucault, kendi corpusuna “ konuşuluyor” biçimindeki bir yönü tayin etmektedir. Bunun için kelimeleri açmayı ve cümleleri açmayı salık vermektedir. Sözcenin yarısı konuşulandır, yarısı görüldür. Gözükebilenler aslında, hiçbir zaman saklı değildir. Ama hiçbir zamanda anında olduğu gibi verilmemişlerdir. Eğer sadece “şeyler” ile ilgilenilirse hiçbir zaman gözükebilenlere ulaşmanın imkânı yoktur; ne de belli bir çağın gözükenleri, söylenenleri, kelimeleri ve cümlelerine ulaşılabilir. Şeylerden ve nesnelere kurulu fiziki “ gözüken” bir corpus teşkil etmekte yarar vardır. Her çağın bir dil varlığı bir de ışık varlığı bulunmaktadır. Bu belli çağlardaki gözükmeye biçimleri içinde kendilerini aydınlığa çıkarabilmektedirler. (Foucault, 1995)

Foucault, bağdaşık sistemlerin devamlı yapılar ile belirlendiği belirtir. Bağdaşık yapıdan başka bir yapıya geçiş sağlanmaktadır. Foucault'un söyleneni, “ ben gidiyorum” önermesindeki gibi söylenenin öznesi olan “ben” değildir. Foucault'un söyleneni, mektup örneğindeki söylenendir. Onda, bir mektupta iki özne vardır. İmzalayan ve yazar (Foucault, 1995).

Eco'nun yapıları inşa eden yaklaşımına karşın, iktidarın ilişkileri sisteminin kurulu olduğu yapının özne-temsil ilişkilerini ötekinin olumlanmayan- sözde ertelenen zamanına karşı söylem içinde yer almadan anlam kazanmayan kelimelerin bağlam içinde yerlerinden edilmesi, güç ilişkilerinin nasıl kodlandığının açığa çıkarılması gerekmektedir. Derrida, varlığı hep şu-anda-buluş olarak gören batı felsefesinde merkeze konan şeylere verilen 'öz', 'ilke', 'erek', 'varoluş', 'bilinç', 'tanrı' bütün adların şimdi ve burada bir "bulunuş"a işaret ettiğini belirtir. Oysa ona göre, göstergeler aracılığıyla gösterilen aşkın bir gösterilen yoktur. Derrida, her gösterenin başka bir göstereni gösterdiğini, dolayısıyla ancak ve ancak bir gösterenler zincirinden söz edilebileceğini ileri sürmektedir. Bunun sonucuysa, anlama alanının ve oyununun sonsuzca genişlemesidir. Derrida'ya göre, yazıda yazarın yazısıyla aynı anda bulunmayışı, uzakta bir bulunuş değildir; mutlak bir yokluktur. Dolayısıyla yazarın yönelimleri, yani anlatmak istedikleri yazının hiçbir yerinde yazarın yöneldiği biçimde bulunmaz. Çünkü bir yazıyı yazı yapan, onun, üretildiği bağlam ve yazarının yokluğunda bile görevini yerine getirebilmesidir. Derrida, yazıyı yazı yapan bu özelliğin, konuşma için de geçerli olduğunu ileri sürmektedir. Dolayısıyla, ona göre, tıpkı yazıda olduğu gibi, konuşmada da konuşan kişinin yönelimlerini iletmesinin önünde her zaman bir engel vardır. Bu nedenden ki, okunan bir metni, duyulan bir sözü anlamak, onun sahibinin, yani yazar/konuşan kişinin yönelimlerinin kavranması olarak değil, bir göstergeler zinciri boyunca sürekli bir devinim olarak anlaşılmalıdır (Aysever, 2012).

Derrida, kurullarla düzenlenmiş iletişim, sözcüğün çeşitli işlevleri arasındaki dil oyunu sayesinde ve onun içinde, kültürün çeşitli bölgeleri ve katmanları arasında kurulduğunu söylemektedir. Bu iletişim ve anlamın koridorlarında karşıtlıkların kapanışı içinde kalmak için verili bir dilin zorunluluklarına boyun eğme halinde ibaret olduğunu belirten Derrida, yine de metinsel sistem içinde mutlak bir hâkimiyeti red ederek, sınırlamanın yerinin değiştirilmesi gerektiğini savunmaktadır (Derrida, 1972). Difference makalesinde Derrida, mutlak anlama karşı çıkarken, her ögenin varlık sahnesinde varoluşuyla görünmesiyle var olduğunu belirtirken, geçmişteki izini korurken, göndermelerin artık göndermede bulunduğu şeyde olmadığını vurgulamaktadır. O artık izdir ve izin silinmesinin izidir (Derrida, 1968).

Bu bağlamda, kadın siyasetçilerin söylemlerinin bilgi ve iktidar eksenlerinde değerlendirildiği çalışmada kapalı birer metin olarak kabul edilen yazılı basında yer alan haber metinleri incelemeye alınmıştır.

Haber metinlerinde, Arat'ın ifadesiyle erilin kapalı av alanı olan siyasette kadının yapısal olarak nasıl inşa edildiğinin söylemsel yapı içinde değerlendirildiği çalışma kapsamında, araştırma sınırlılıkları, toplumun ekonomik, siyasal ve yönetsel elitlerinin hayatlarının ve ilişkilerinin haber değerine sahip olması kıstasları dikkate alınarak belirlenmiştir. Kadınların, seçme ve seçilme hakkını aldığı/verildiği, 1935 yılından 2012 yılına kadar geçen sürede TBMM'de toplam temsil oranının %4'lere ulaşamaması ve Bakanlar Kurulu'nda

icracı bakanlıklarda kadının yer alamaması nedeniyle “siyasetin parçalanmışlığında; siyasalın yeniden kurulan yapısı içinde kadının yapılar sızamayan, parçalanan ve yeniden üretilen kadınlığın silinmiş izlerinin izlerinin arandığı” çalışmada icracı bakanlıklarda görev yapmış Aysel Çelikel (Adalet Bakan-kabine dışı), Nimet Çubukçu (Milli Eğitim Bakanı), Meral Akşener (İçişleri Bakanı)’in Hürriyet, Cumhuriyet ve Zaman Gazetelerinde yer alan haberleri araştırma birimi olarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında amaçlı örnekleme yapılmıştır. Amaçlı örneklemenin temeli, araştırmanın amaçları doğrultusunda bir evrenin temsilci bir örneği yerine, amaçlı olarak bir ya da birkaç alt kesimini örnek olarak almaktır. Başka bir deyişle amaçlı örnekleme, evrenin soruna en uygun bir kesimini gözlem konusu yapmak demektir (Sencer, 1989).

Araştırma kapsamında belirlenen bir diğer sınırlılık ise kadın siyasilerin, hizmet bakanlıklarında görev yapmış kadınlar olmasıdır. Kadın ve aileden sorumlu Devlet Bakanlığı yapmış kadın siyasiler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Kuramsal bağlamda haber değeri ilkeleri dikkate alınarak belirlenen örneklem kümesi, araştırma sonuçları açısından önemli görülmektedir. Haber değeri, öykünün, haberin profesyonel ideolojisi bakımından ayrıntılara indirgenmesi gazete söylemindeki haberi oluşturan şeye dair sağduyulu anlayışları oluşturmaktadır. Siyasal duruş seviyesi öykünün, ima edilen temaları ve yorumları bakımından ayrıntılarının ortaya çıkarılmasıdır. Biçimsel bakımdan haber değerleri, gazete dünyasına ve söylemine, profesyonel bir grup olarak habercilere, haber-yapımının kurumsal aygıtlarına aittir. Siyaset haberleri, değerleri açısından, gerçek anlamıyla toplum içindeki ahlaki-siyasi söylem dünyasına ilişkin iken, siyasal temalar her gazetenin seçtiği tikel yapıya göre farklı yönere çekilebilmektedir. Gazetenin siyaseti, siyasi yönelimi, sunuş değerleri, geleneği ve öz-imagı tarafından haber metinleri yönetilmektedir. Unutulmaması gereken bir diğer önemli nokta ise; sadece toplumda haber metinlerine dair biçimsel değerler değil; aynı zamanda toplumun kendisinin siyasi çerçevesi de etkili olmaktadır (Hall, 2005). Yargısal örneklem ile belirlenen kadın siyasilerin, farklı siyasal söylemler içinden seçilmesi, araştırma açısından önemli görülmektedir. Aysel Çelikel’in ise, siyaset dışı olarak kabul edilmesi ve seçim kararının alınmasını takiben beş gün içinde görevlerini anayasal hükümler uyarınca, tarafsızlık ilkesi nedeniyle bırakmak zorunda olan Adalet, Ulaştırma ve İçişleri Bakanlıklarından, Adalet Bakanlığı görevine atanan Çelikel, siyaset dışı kabul görülerek, Türk siyasal yaşamında kadının yapı sökümsel analiz ile değerlendirilmesinde önemli olduğu düşünülmektedir.

Aysel Çelikel’in Adalet Bakanlığı’na atandığı Ağustos 2002 ve görevinin sonlandığı Kasım 2002 tarihleri arasında yargısal örnekleme ile tespit edilen Hürriyet, Zaman ve Cumhuriyet Gazetelerinde çıkan tüm ilgili haberleri; Meral Akşener’in İçişleri Bakanlığı görevinde bulunduğu Kasım 1996 ve Haziran 1997 aralığı ile Nimet Çubukçu’nun Milli Eğitim Bakanlığı’na atandığı Mayıs 2009 ile görevinin son dönemleri olarak Temmuz 2011 Genel Seçimleri öncesi Mayıs 2011 ve Haziran 2011 tarihleri arası ilgili gazetelerde yer alan haberler inceleme birimi olarak alınmıştır.

Dirençli zeminler ve oynak zeminler üzerine kurulu Derrida analizi ile yan anlamların çokluğu ile oluşan yankı alanlarının, en dirençli zeminler olduğun belirten Rigel, okurun yorumunun kurguya çarptığını ve okurun kendi anlamlandırma/ yorumlama gücünü göstererek, tekrardan yazarın kurgusuna oturduğunu söylemektedir. (Rigel, 2009) Lacan’ın Ayna Teorisi ile yapılan bir okumada okuyucu kısa süreliğine de olsa Rigel’in belirttiği gibi metin, okuyucuya aksini göstermektedir. Araştırma kapsamında, araştırmacının da okuyucu olduğu düşünülerek, araştırma bulgularının başka bir araştırmacı tarafından tekrardan ele alınacağı zamana kadar yazar, metnin içinde kendini saklamaktadır.

Sosyal teorinin disiplinlerarasılığı ile kurulan söylem analizi için sadece ekonomik değil, toplumun sosyo-kültürel, tarihsel koşullarının da detaylı değerlendirilerek anlamlandırma ve yorumlamanın yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda söylem analizi, tarihsel, sosyolojik, antropolojik, ekonomik bir yorumlama ve anlamlandırmadır. Düzensizliğin, düzeni olarak kurulan metinler, araştırmanın ardından yeni araştırmacılarını bekleyecektir. Bu nedenle bütün metin çözümlenmelerinde mevcut bulan insan ve insanın tarihsel, sosyo- kültürel, ekonomik ard alanına ilişkin sınırlılıklar bu çalışma içinde geçerlidir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Siyasal yaşamda kadının izlerinin sürülmesine ihtiyaç duyulması ile başlayan araştırmada erkeklerin alanı olarak kabul edilen siyasette, kadının eril söylem ile yer edinebildiğinin sınılanması noktasında Derrida’nın yapı-sökümsel analizi kadın* erkek ikili yapısının ters- yüz edilmesi ve söylenmemiş, gizleştirilmiş, gizleştirilmiş ve birleştirilmiş, genelleştirilerek tek tipleştirilmiş olanın ortaya çıkarılması noktasında önemli görülmektedir.

Kadın siyasetçilerin haber değeri sınırlılığında kadın bakanlar üzerinden medya kodlarının yapı- söküme uğratıldığı araştırmada medyanın rızanın yaratılması sürecinde etkinliği dikkate alınarak yapılacak okumaların, kadının toplumsal yaşamda konumunu ortaya koyması, kadın- erkek olarak kurulan ikili yapıların hiyerarşini belirlemek ve bu hiyerarşinin, bir tarafın iktidarını yeniden yapılandırmasının önüne geçmek noktasında önemli görülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman Gazeteleri'nin, yayın politikalarının kadın siyasilerin kodlanması noktasında kadın politikacıların kodlanması noktasında da elbette farklılıklar ortaya çıkaracaktır. Ancak yapı-sökümsel analiz ile tam da ortaya konulmak istenen bu noktadır, "kadın medyada nasıl kodlanmaktadır?" " siyasal kadın medyada nasıl kodlanmaktadır", siyasal olanın yeniden üretilen kadınlık hallerinin bu nedenle dikkatle okunması gerekmektedir. Kitle iletişim araçlarının insanların hayatlarına nasıl nüfuz ettiklerin, sembolik inşa stratejileri ile açıklayan Thompson'un belirttiği, meşrulaştırma: Rasyonalizasyon, evrenselleştirme ve anlatisallaştırma; gizleme/ gizemleştirme: Yer değiştirme, mistikleştirme ve eğretilemeler; birleştirme: standartlaştırma ve birliğin sembolleştirilmesi; Parçalaştırma: Farklılaştırma, yerine geçme, ötekinin tasfiyesi; şeyleştirme: Doğallaştırma, sonsuzlaştırma ve yalınlaştırma (Orhon, 2002) ile yeniden üretilen kadınlık durumuna ancak yapı-sökümsel analiz ile ulaşılabilir.

Yapı-sökümsel eleştirel okuma için öncelikle toplumsal rızanın yaratılması sürecinde güçlü bilgi ve söylem aracı olan medyanın yapısının ortaya konulması zorunlu görülmektedir. Araştırma kapsamında yargısal örneklem ile seçilen Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman Gazeteleri'nin sahiplik yapısı ve yayın politikaları, gazetenin dilinin ortaya konulması noktasında önemlidir.

Özelleştirme, uluslararasılaşma, deregölasyon, gümrük duvarlarının yıkılışı, yabancı ülkeye girme ve ürünlerinin bir ülke içinde yaygınlığını kazanışı 1990'larda devlet kavramının yeniden gözden geçirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. 1990'larda dünya ülkelerinde iletişim teknolojileri ve örgütlü faaliyetleri devletle halk, uluslararası, ulusal ve yerel ekonomik ve siyasal güçler, üreticiler ve tüketiciler, sosyal planlılar ve yöneticiler arasında yeni gelişme ve değişimlere uğramıştır. 1990'ların global dünyasının iletişim ihtiyaçları da bu eksen etrafında Amerika, İngiltere, Fransa ve Almanya gibi kapitalist gelişmiş ülkelerin kendi ihtiyaçları etrafında şekillenmiştir. Diğer ülkelerin iletişim sistemleri ancak bu ülkelerin kopyası, taklidi olarak kalmıştır. İrfan Erdoğan'ın Kapitalizm, Kalkınma, Post-modernizm ve İletişim (bkz. Erdoğan 2000) adlı kitabında belirttiği gibi bu bilinçli olarak yaratılan iletişim sistemi yenedünya insanını tanımlamış ve bu modern insanın ihtiyaçlarını da belirlemiştir. Modern insan, bu anlamda endüstrilemiş bir ülkede yaşayan, haftada beş gün işine giden, hafta sonları giyinip kiliseye giden, ortalama iki buçuk çocuğu, bir buçuk arabası olan, üç buçuk kredi kartını, çocuğunun ve köpeğinin resmini cüzdanında taşıyan, hep bana, hep bana senin ki de bana diyen bir varlık olarak tanımlanmıştır. Modern dünyanın ihtiyaçları da bu çerçeve etrafında şekillendirilmiştir. Modern dünyanın modern insanının iletişim ihtiyaçları da bu doğrultuda şekillenmiştir.

Türkiye'de 19.yy.'da başlayan gazetecilik faaliyetleri 21.yy.'a gelindiğinde artık geniş bir kitle iletişim yelpazesinde değerlendirilmektedir. Medyanın toplumsal rızanın yaratılması sürecindeki gücü Erdoğan'ın ifade ettiği gibi öncelikle tek tipleşmenin yaratılması ile mümkün olmaktadır. Standartlaşan ve sembolleşen birlik artık ötekinin tasfiyesi için mümkün zemini hazırlamaktadır. Cari Warren 1934 yılında yapmış olduğu ve halen geçerliliğini koruyan çalışmanın ard alanı izlendiğinde medyanın haber seçimleri ile ötekini nasıl tasfiye ettiği dikkatli gözlerden kaçmamaktadır. Gazetecilik pratiğine ilişkin yaptığı araştırmada haberi, haber elementlerine göre tanımlamak ve haber faktörü olarak nitelendirdiği haber elementleri, olayların yayınlanma ve dikkat çekme (dikkate alınma) olasılığını belirlemekte ve olayların haberleştirmeye değip değmediğini göstermektedir. Warren, se-kiz haber faktörü belirlemiştir. Bunlar; olayın dolaysızlığı, mekansal ya-kınlık, olaya karışanların seçkin olması, alışılmışın dışında olması, ça-tışmak olması, gerilim içermesi, duygu yoğun olması (heyecan) ve tutarlık (mantık, sonuç) içermesidir. (Warren, 1958) Hedef kitlesi ne olursa olsun ya da yayın politikasının ard alanını oluşturan sahiplik yapısı, tüm medyanın rızanın yaratılması sürecine katkıları bu noktadan okunmalı ve iktidarın dili ya da iktidarın direnme noktaları yapı-sökümsel okuma ile medyanın bu noktadan değerlendirilmesi gerekmektedir.

"Kadın siyasette yer almaz, siyaset erilin alanıdır; siyasal kadın medyada yer almaz, medya erilin alanı mıdır?" sorusu öncelikle hangi medyada kadın yer almaz ile başlanmalıdır. Böyle bir sorunun cevabı olmayacağı gibi böyle bir soru da mümkün değildir. Kadın, medyada elbette vardır. Üretilen yeni kadınlık halleri ile sayfalar dolusu kadın, gazete sayfalarında; televizyon haber bültenlerinde; internet ana sayfalarında yer almaktadır. Siyasal yaşamda kadına yer vermeyen eril iktidarın söylemini güçlendiren bir

medya mı yoksa; siyasal yaşamda kadını kadının diliyle mi kodlayan bir medya, sorusu söylemsel analiz çerçevesinde önemli görülmektedir.

Araştırma birimi olarak incelenen gazetelerin tarihini okumadan yapışökümsel bir okumanın, eleştirel boyutunu tamamlamak mümkün değildir. Gazetenin tarihi, yayın politikalarını şekillendiren tarihsel süreçlerin görülmesi yanında ülkenin sosyo- kültürel ve siyasal çizgisindeki değişimin de aynasıdır. 1990'larda ortaya çıkan "medya sahipliği" kavramı ve 1983 sonrası serbest ekonomi ve liberal devlet politikalarının Türkiye'de sosyo - kültürel yaşamda, popüler kültür izlerinin sürülmesi değişimin anlaşılması açısından önemlidir. Bu bağlamda araştırma birimi gazetelerden Cumhuriyet Gazetesi tarihi incelendiğinde gazetenin Yunus Nadi tarafından 1924 yılında ve gazetenin adının bizzat Mustafa Kemal Atatürk tarafından konulduğu bilinmektedir. Yeni cumhuriyetin ilk gazetesi olan Cumhuriyet, Yunus Nadi imzalı ilk tanıtım yazısında yayın politikasını, ne hükümetin ne de fırkanın gazetesi oldukları; demokrasinin savunucusu oldukları belirtilmektedir. (Nadi, 1924) 1940'lı yıllara kadar hükümetin gayri resmi yayın organı olan Cumhuriyet Gazetesi'nin 1940 sonrası Alman yanlısı yayın politikası hükümet ile Cumhuriyet Gazetesi arasını açmıştır. 1946 yılında Demokrat Parti'ye olan ilgi, hükümet ile Cumhuriyet Gazetesi'nin arasını iyiden iyiye açmıştır. 1954 Genel Seçim sürecinde aleni bir şekilde Demokrat Parti'yi destekleyen Cumhuriyet, 1957 seçimlerinde güçlü muhalefet ihtiyacı ile CHP'yi desteklemiştir. 12 Mart'a yaklaşan dönemlerde Cumhuriyet yeraltı ve yerüstü örgütlenmeleriyle Marksist kökenli tüm solcuların okudukları bir gazete haline gelmiştir. Topuz'un belirttiği üzere kendileri solcu olarak ifade eden gurupların doğum, ölüm ilanları bile Cumhuriyet Gazetesi'nde çıkmaktadır. Cumhuriyet solcuların iç haberleşme yaptıkları, kamuoyuna mesaj ilettikleri bir gazete olmuştur. (Topuz, 2003). 24 Ocak kararları ile değişen ekonominin yeni yüzü Cumhuriyet Gazetesi için zorlu bir dönem işaretidir. Arkasında güçlü holding yapılarının ve reklam gelirlerinin yüksek olduğu gazeteler 1980- 2000 yılları arasında ayakta kalırken, 90'lı yıllarda Cumhuriyet'in zaman zaman liberal çizgilere yaklaştığı görülmektedir. Hasan Cemal yönetimindeki yıllar ve 1991 Genel Seçimleri'nde ANAP- DYP koalisyonunu destekleyen bazı yazarlar istifaları beraberinde getirmiştir. İlhan Selçuk'un tekrardan baş yazar olduğu süreç Cumhuriyet'in muhalif gazetecilik anlayışına geri dönüşüdür. 28 Şubat sürecindeki muhalif tavrı ve 11 Eylül saldırılarında ise 28 Şubat sürecine karşı duruşunda ne denli haklı olduğunu savunan yayın politikaları 2002 yılında iktidara gelen AKP yönetimiyle aralarının açılmasına neden olmuş ve bu süreç Ergenekon ile doruk noktasına ulaşmıştır. İlhan Selçuk'un sorgulanması ve Mustafa Balbay'ın tutuklu yargılanması Cumhuriyet'in hükümetle olan ilişkilerini yansıtmaktadır. Siyasi yönelimini merkez sol kavramları üzerine oturtan Cumhuriyet Gazetesi, Atatürkçülük ve temel ilkeler çerçevesinde bir yayın anlayışını benimsediğini ifade etmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen Hürriyet Gazetesi 1948 yılında Sedat Simavi tarafından kurulmuş ve 1960 yılına 257 bin tirajla girmiştir (Topuz, 2003). Gazetenin 70'li yıllarda sahibi Erol Simavi'dir. 1993 yılında Erol Aksoy tarafından satın alınan gazete, 1994 yılında Doğan Gurubu tarafından satın alınmıştır. Siyasal yönelimini ulusal, milliyetçi, Atatürkçü olarak ifade eden gazete, (Erişim. 25/05/2012) ülkenin genel siyasetinin ve iktidarın resmi olmayan yayın organı görünümündedir. Patronaj sistemi ve etik tartışmalarının odak noktasında olan gazete, müşteri temelli kurduğu okur anlayışı ile clientelist yayın anlayışını kurumsallaştırmaya çalıştığı yönünde eleştiriler ile 2000'li yıllara yüksek tirajlarla gelmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen son gazete ise Zaman Gazetesi'dir. Hürriyet ve Cumhuriyet Gazeteleri'ne göre Türk basın tarihinin son dönem gazetelerinden olarak kabul edilen Zaman, 1986 yılında yayın hayatına başlamıştır. Siyasi yönelimini muhafazakar demokrat olarak ifade eden Zaman Gazetesi Fehmi Koru'nun yönetiminde başladığı yayın hayatına Ekrem Dumanlı (Erişim. 23/05/2012) ile devam etmektedir. Gazete, Fettullah Gülen'e yakınlığı ile bilinmektedir. Gülen yanlısı yayın çizgisi ile dikkat çeken Zaman Gazetesi'ni İslamcı basın organları içinde sayan Topuz son yıllarda hem sayı hem de tiraj olarak muhafazakar ve İslami söylemde gazetelerin sayısındaki artışa dikkat çekmektedir. Topuz tarafından AKP'nin gayri resmi yayın organı olarak kabul edilen Yeni Şafak Gazetesi yerine Zaman Gazetesi'nin araştırma kapsamında incelenmesi öncelikle tirajlar bazında incelendiğinde Zaman Gazetesi'nin Yeni Şafak Gazetesi'nin önünde olmasıdır. Araştırma kapsamında gazetelerin siyasi yönelimleri yapışökümsel analiz için ana parametre olarak kabul edilmesi ve Zaman Gazetesi'nin muhafazakar İslami söylemi nedeniyle Yeni Şafak Gazetesi'nde bu genel yönelim nedeniyle farklı algılanmaması sonucunu beraberinde getirmiştir.

Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman Gazeteleri'nin eleştirel okuması yanında araştırma kapsamında incelenen kadın bakanların tarihi de eleştirel okuma açısından önemlidir. Temsil edenin, temsil gücünün göstergelerini veren yöneten kadınların tarihi, geçerli analizler için önemli görülmektedir. İncelenen kadın

bakanların doğduğu, yetiştiği ve siyasal yaşama katıldıkları ortam, kadının siyasal yaşamda yerinin yeniden sorgulanması noktasında yorum bilgisel çarka götürmektedir (Eco, 2008). Bir metnin tutarlılığı, o metnin betimlenmeden önceki sahip olduğu bir şey olmadığı ve noktaların biz birleştirmeden tutarlılığı olmaması çizgiselliğinde kadın bakanların, özgeçmişleri olmadan yapılacak bir okumanın tutarlılığından söz etmek mümkün değildir.

Kadın bakanların ortak profilleri okunduğunda üç kadın bakanında görev yaptıkları bakanlıklarda göreve getirilen ilk kadın bakan olmalarıdır. Ayrıldıkları nokta ise Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman Gazeteleri genel siyasi yönelimleri farklılığı gibi farklı siyasi yapıların içinden gelmeleridir. Aysel Çelikel, siyasal yaşamın dışından – meclis dışı- ve seçim sürecinde tarafsızlık ilkesi nedeniyle İçişleri, Ulaştırma ve Adalet Bakanlıklarından yapılan değişiklik nedeniyle göreve getirilen tarafsız bakan olmasına karşılık, siyasi yöneliminin Atatürkçü, merkez sol çizgide olduğu görülmektedir. 27 Mayıs 2011 tarihinde Aysel Çelikel’le yapılan röportaj sırasında da belirttiği üzere Bülent Ecevit tarafından teklif edilen görevi içtenlikle kabul ettiğini ve 2011 Genel Seçimleri’nde CHP İstanbul milletvekili adayı olan kızlarını hiç düşünmemesine karşın eşiyile birlikte ikna ve teşvik ettiklerini belirtmektedir. (Çelikel, 2011) 1933 doğumlu, iki nesil İstanbullu ve Rumeli kökenli bir ailenin kızı olan Çelikel, İstanbul’da doğmuş, büyümüştür. Kurtuluş Tıbbi ve Tarlaşısı’nda geçen gençlik yıllarında İstanbullu gayri- müslümlerin etkisinin olduğunu söyleyen Çelikel, ekonomik olarak zengin olmasa da iki çocuğunun eğitim almasına olanak sağlayabilen aile olarak yetiştiği ortamı tanımlamaktadır. Okuma isteğine karşın okuyamayan ev hanımı bir anne ve demokrat bir babanın çocuğudur. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ne asistan olduğu yılların, idari yapılanmasını kadınlar açısından muhafazakar olarak nitelendiren Çelikel, bir kadın ve erkek asistan tercihinde erkek asistanın tercih edildiğini belirtmektedir. Çelikel, İstanbul Hukuk Fakültesi tarihinin de ilk kadın dekanıdır. 1976 yılında Uluslar arası Hukukçu Kadınlar Derneği üyesi olan Çelikel, 1990- 1994 yılları arasında derneğin başkanlığını yapmıştır. Konya Ereğli doğumlu ve hukuk fakültesinden arkadaşı olan eşiyile evliliğine önceleri karşı çıkan ailesinin, karşı duruşunda Çelikel’in değerini anlayamayacağı endişesi yatmaktadır. Ailenin kadın-erkek ikiliğine bakış açısının izlerinin sürüldüğü bu görüş, demokrat, aydın ve kadının söz sahibi bir aileden geldiği düşündürmektedir. Ailesinin bu kaygılarının zaman içinde değiştiğini belirten Çelikel’in yaşamında her zaman ailesi yanında olmuştur. Asistan iken -1950-1960 yılları arası- gittiği ve bir buçuk yıl kaldığı Colombia’daki yaşamı sırasında ilk çocuğunun bakımını annesinin üstlendiğini ve 1975 yılında ikinci çocuğu 5 yaşındayken 3,5 ay gittiği Almanya eğitimi sırasında da yine annesinin çocuklarıyla ilgilendiğini belirtmektedir. Aktif siyaset içinde olmayan eşinin, Bülent Ecevit’le olan ilişkileri ve Adalet Bakanlığı’na gelinen süreç değerlendirildiğinde Çelikel ailesi siyasetin içinde olmayan, ancak siyasal yaşamda etkileri olan kimlikler olarak dikkat çekmektedir. Çelikel, “siyaset sadece mecliste yapılmaz” cümleleri ile de bu düşüncüyü pekiştirmektedir. Aktif siyasal yaşamda yer almamasını ise şu cümlelerle ifade etmektedir:

“...benim yakın olduğum CHP’ydi, o sırada o vardı yine. Başvurmam ama bana da hiç kimse gel, siyasete gir demedi. Ben davet almadım, davette alsam katılmazdım. Çünkü, benim kafamdaki siyaset o sırada henüz yoktu. Ben daha demokrat, daha halkı kucaklayan bir siyaset düşünüyordum. İnsan haklarına saygılı bir siyaset düşünüyordum. O arada CHP’nin çizgisini de beğenmiyordum doğrusu. O sebeple de teklif alsam da girmezdim. Yalnız şunu söyleyeyim ki siyasi parti liderleri, lider var, lider sultası denilen bir olay var partilerde, çok itiraz eden, çok girişimci, çok önde görülen kadınları istemezler. Bir de o vardır. Mesela ben Türkan Hanım’a da sormuşumdur. Türkan Hanım, kimse bana siyasete gel demiyor, size diyor mu, yok bana da demiyor, böyle bir olayın olduğunu da söylemem lazım...”

Aysel Çelikel, bakanlık yaptığı dönemde en çok F tipi cezaevleri ve seçim sürecine ilişkin haberlerle medyada yer almaktadır. Yapılan taramalarda Cumhuriyet Gazetesi’nde 48, Hürriyet Gazetesi’nde 20 ve Zaman Gazetesi’nde 22 farklı haberde adı geçen Aysel Çelikel, manşete hiç taşınmazken, bakanlık döneminde oluşturduğu “yargı bağımsızlığı komisyonu” ve kadına karşı şiddet konusunda Ceza Hukuku taslağına eklenmesi için hazırlanan cinsel suçları içeren taslak ve bu konu için oluşturulmuş komisyonla ilgili haberlere yer verilmemektedir. İncelenen tarih aralığı ve gazeteler bağlamında yapılacak derinlemesine bir söylem analizi araştırmanın sonuçları açısından önemli görülmektedir.

Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman Gazetelerinin, 06.08.2002 tarihli sayılarından yer alan haber başlıkları incelendiğinde Hürriyet “ Bağımsız 3 bakan atandı”; Cumhuriyet “3 bakanlığa yeni atama”; Zaman Gazetesi ise “ Kabineye bir bürokrat iki akademisyen” başlıkları ile haberi vermişlerdir. Nijerya’da Emine Laval’ın recm cezasına çarptırılmasını, Adalet Bakanlığı düzeyinde yazılan mektupla kınayan Çelikel’in

girişimleri ilgili gazetelerde farklı başlıklarla verilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi, “Nijerya’ya zina mektubu”; Hürriyet Gazetesi “ Nijerya’ya af mektubu” ve Zaman Gazetesi “ Adalet Bakanı: Recmi durdurun” başlıkları ile haberi verirken; Hürriyet Gazetesi haberi manşetine “Recm ricası” başlığı ile taşımış, haberin 4. Sayfada devamını ise “Nijerya’ya af mektubu” başlığı ile taşımıştır. Zaman Gazetesi haberi 2. Sayfada verirken, Cumhuriyet Gazetesi haberi 5. Sayfada vermektedir. 08.10.2002 tarihli Hürriyet Gazetesi’nde “ F tipi direniş bitecek” başlığı 18 sayfada verdiği haber; Cumhuriyet Gazetesi’nde “ F tipi direniş bitireceğim” başlığı ile 8. Sayfada vermektedir. Zaman Gazetesi ise 08.10.2002 tarihinde F tipi direnişle ilgili bir haber bulunmamakta, bu haberin yerine, “Çelikel: Üniversitelerin kötü yönetildiğini MGK’da anlattım” başlığını taşıyan haber 16. Sayfada verilmektedir. Zaman Gazetesi’nin 17.11.2002 tarihinde “ Karısına dayak atan koca suçüstü muamelesi görecek” başlığı ile 3. Sayfadan verilen haber; Cumhuriyet Gazetesi’nde de 3. Sayfadan “ Çelikel’den savcılara ‘aile içi şiddet uyarısı” başlığı ile verilmektedir. Hürriyet Gazetesi haber sayfalarına aile içi şiddet ile ilgili haberi taşımadığı görülmektedir. 07.09.2002 tarihinde Zaman Gazetesi’nin “ Türk: Erdoğan’ın adaylığı önünde hiçbir engel kalmadı” başlıklı haber içeriğinin Hürriyet ve Cumhuriyet Gazeteleri’nde yer almadığı dikkat çekmektedir. Bununla birlikte gündemi meşgul eden bir konunun eski Adalet Bakanı’nın ağzından verilmesi dikkat çekici görülmektedir. 25.08.2002 tarihli ölüm oruçlarını konu alan haber Zaman Gazetesi’nde “ Bakan Çelikel, ölüm orucunu savaşa benzetti” başlığı ile verilirken; Cumhuriyet Gazetesi’nde “ Ölüm orucu utanç verici” başlığı ile verilmektedir. Hürriyet Gazetesi sayfalarında ölüm orucu yer almamaktadır. Cumhuriyet Gazetesi ve Aysel Çelikel tasarrufları değerlendirildiğinde “onurlugenelge”, “iknagenelgesi”, “utanç”, “ aile içi şiddet”, “ üniversiteler toplumun vizyonudur”; Zaman Gazetesi’nde ise “ savaş”, “ karısına dayak atan”, “suçüstü muamele”, “ üniversitelerde kötü yönetim” başlıklarının kullanılması değerlendirme için önemli görülmektedir. Gazetelerin siyasi yönelimlerinin, hükümet tasarruflarını gazete sayfalarına taşırken etkili olduğu görülmektedir. Onur, ikna, utanç bir kadında olması gereken ve toplum tarafından kodlanmış kelimeler olması ve Cumhuriyet’in siyasi yönelim ile Çelikel’in siyasi yönelimlerinin birlikte okunması sonucunda haberin kodlarına yansıdığı görülmektedir. Üç gazetenin haber başlıkları ve içerikleri değerlendirildiğinde Aysel Çelikel tarafsız, Adalet Bakanlığı’nın en önemli sorunu olan cezaevleri konusunda bir hukukçu kimliği ile konuyu ele alan, seçim sürecine ilişkin olarak tarafsızlığını koruyan bir bakan kimliği çizmektedir. Çelikel’in Cumhuriyet Gazetesi’nde diğer iki gazeteye göre daha fazla yer alması önemli bir gösterge olmakla birlikte gözaltında cinsel taciz, aile içi şiddet ve uygar toplum kadın üzerinde önemle duran Çelikel’in bu konularla ilgili haberlerine yer vermesi açısından önemli görülmektedir. Ancak Cumhuriyet Gazetesi’ndeki temel yaklaşım diğer gazetelerde olduğu gibi iç sayfada ve küçük alanlarda haberin verilmesidir. DGM’lerin yapısını değiştiren, Erdoğan’a adaylık yolunu açan haberler birinci sayfalarda ya da geniş sütunlarda yer alırken, kadın sorunlarını içeren haberler aynı şansı yakalayamamaktadır.

Farklı sözcükler ya da farklı semantik yapılar kullanarak, yaklaşık olarak benzeri şeyleri söyleme yollarının diğer alternatifler arasında seçimi, haberi hazırlayanların, haber aktörleri ve haber olayları hakkındaki görüşlerinin işareti olarak kabul edilmektedir (Dijk, 1991). “Nijerya’ya zina mektubu” başlığı ile haberi aktaran Cumhuriyet Gazetesi’nin hedef kitle, haber metninin düz anlamı ve alt anlamları ile “Nijerya’ya af mektubu- Recm ricası” manşet ve başlıkları ile veren Hürriyet Gazetesi ve “Adalet Bakanı: Recm durdurun” başlığı ile haberi veren Zaman Gazetesi’nin farklıdır. Zaman Gazetesi “Çelikel: Recm durdurun” başlığı ile haberi vermek yerine, Adalet Bakanı söyledi şeklinde vermeyi tercih etmiştir. Aynı kullanımı “Çelikel: Cezaevine eşya girmesini engelleyemiyoruz” ya da “Bakan Çelikel, ölüm orucunu savaşa benzetti” başlıklarında kullanmamaktadır. Adalet Bakanı cinsiyetsizdir, eril olandır. Bakan Çelikel kadındır, savaş kelimesiyle erilin alanına girmekte, Bakan Çelikel olmaktadır. Çelikel ise kadındır ve cezaevlerine eşya girişini engelleyememektedir. Hürriyet Gazetesi’nde ise Çelikel, Bakan Çelikel ve Adalet Bakanı yoktur. “F tipi bitecek”, “F tipinde sohbet kolaylığı”, “ APO’nun yanına kimse konulmayacak” edilgen, af rica eden bir kadın kodlanmaktadır. Hürriyet ve Zaman Gazetelerine göre farklı kadın kodlamalarına yer veren Cumhuriyet Gazetesi’nin 04.08.2002 tarihli “ Türk’ün yerine Çelikel” başlıklı haberi ile Adalet Bakanlığı’nda bir değişimin değil, öznelere değişimine gönderme yapmaktadır.

Aysel Çelikel’in siyaset dışı – göreve getiriliş biçimi ve her hangi bir siyasi partiyle organik bir bağ olmaması nedeniyle- niteliğine karşın siyasi bir kişilik olan Meral Akşener profili araştırmanın bulguları açısından çarpıcı sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Meral Akşener, tarihi incelendiğinde çarpıcı olan nokta bir Göktürk miti olan “Asena” ile anılmasıdır. Çin kaynaklarınca kurt anlamına gelen Asena, Ziya Gökalp’in 1922 yılında Küçük Mecmua dergisinde yayınlanan “ Türk Devletinin Tekamülü” başlıklı yazısında da belirttiği üzere dişi kurt olarak geçmektedir. Türk etnik milliyetçiliğinde Bozkurt ve Ergenekon gibi sözcüklerle birlikte önemli bir sembol olarak görülen Asena- dişi kurt (<http://www.enotes.com/topic/Asena>).

Erişim. 25/05/2012), siyasal yaşamda Meral Akşener ile özdeşleştirilmektedir. 1956, Kocaeli doğumlu olan Meral Akşener, 1993 yılında Doğru Yol Partisi'nde aktif siyasi yaşama atılmıştır. Susurluk Skandalı ve raporların ört-bas edilmesinde hedef gösterilen dönemin İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın yerine İçişleri Bakanlığı görevine getirilen Meral Akşener'in, göreve atıldığı dönem Türkiye açısından oldukça sıkıntılı bir süreci işaret etmektedir. Refah-Yol koalisyon hükümetinde görev alan Akşener, kendisini tanımlarken "ortalama bir Türk kadınıyım, aradan bir Susurluk, bir de 28 Şubat çıkardım" demektedir (Hoşgör, 2007). Muhafazakar bir ailenin kızı olarak büyüdüğünü ifade eden Akşener, abileri izin vermediği için evleninceye kadar kot pantolon giymediğini belirtmektedir. Geleneksel ve muhafazakar yapının evlilik yaşamında da etkileri görülmektedir. 12 yıl eşinin aile büyükleri ile birlikte oturduğunu söyleyen Akşener, siyasete girme kararını eşiyile birlikte aldığını söylemektedir. Meral Akşener'in İçişleri Bakanlığı yaptığı dönem Türk siyasal yaşamı ve kadının siyasal yaşamdaki yeri açısından özel bir dönemdir. Türk siyasal yaşamında ilk defa bir kadın bir siyasi partinin genel başkanıdır. Tansu Çiller'in liderliğindeki DYP'nin İçişleri Bakanı olan Meral Akşener'in söylemleri bu noktada önemli görülmektedir. Eril alanı olarak kabul edilen siyasette, bir kadın lider ile gelen bakanlık görevinin Meral Akşener'in söylemini nasıl yapılandırdığı ve Akşener'in medyada kadın liderin, kadın İçişleri Bakanı okumaları önemli görülmektedir. Meral Akşener, böyle bir yapılanma içinde erilin alanından çıkabilmiş midir?

Meral Akşener, haberleri incelendiğinde dikkat çeken en önemli nokta Akşener'in 24.02.1997 tarihinde "Çiller erkekleşmiş siyasetçidir" başlıklı haberiyle verilen "erkekleşmiş siyasetçi" kavramına karşılık gelen söylemidir. "Ermeni dölü", "Refah'la kökümüz bir", "Tehdit etmedim" başlıkları Meral Akşener'in söyleminden alınan başlıklardır. Gazetenin kodları ise Meral Akşener'in eril söylemini desteklerken, öteki olarak kadının tasfiyesini sağlayarak, tek tipleştirme standartlaştırmayı sağlamaktadır. Meral Akşener haberlerinde siyasetin erilin alanı olarak düzenlenmesinin meşru zemini de hazırlanmaktadır. "Akşener'e de mesir macunu hediye edildi", " Akşener: MGK'yı uygulayın", "Yakalamazsanız görevden alırım", başlıkları Akşener'in etken, eril kodlarla üretildiğini göstermektedir. Hürriyet Gazetesi haber başlıkları incelendiğinde tek tipleştirme standartlaştırma sağlanırken, farklılığın ortaya konularak, ötekinin tasfiyesinin de sağlandığı görülmektedir. "Akşener'den Hoca'ya er darbesi", "Akşener'le kahve sohbeti" başlıklı haberlerle ötekinin tasfiye süreci başlamıştır. İki farklı şekilde yapılan tasfiye süreci ilk başlıkta, Akşener'in siyasi manevrası, bir er darbesidir, bunu ancak bir erkek yapabilir. Eğretilenle ile kurulan yapı kadını siyasal yaşamdan çıkarmaktadır. İkinci haber içeriği ise Güneydoğu Anadolu ziyaretleri sırasında değerlendirme toplantısıdır. Bir kahvehanede yapılan toplantı, çay bardaklarının masada olduğu haber fotoğrafı ile pekiştirilmektedir. Başlıktaki kahve sohbeti ise farklılığı ortaya çıkaran kurgu ile kadının tasfiyesini sağlamaktadır. Kamusal alanda erkek kahveye gider, özel alanda ise kadınlar kahve içer, sohbet eder. Kahveye giden erkek, kamusal alanda toplumsal sorunları tartışır; özel alanda kalan kadın kahve içer, annelik, eşlik konumuna ilişkin konuları konuşur. Erkeğin dili formeldir, kahvede; kadının ise özel alanda informeldir. Meral Akşener, siyasette farklılaştırılarak tasfiye edilmiştir.

Ondokuzuncu yüzyıl ile birlikte kadının cinselliği ve üretim üzerine yapılan kadın ile bu bağlamda tıptan, psikiyatriye kadar geniş bir alanda yeniden üretilen kadınlık, doğuran, yetiştiren, toplumsal iş bölümünde önemli görevleri olmaktadır. Arzu nesnesi olan ile kutsal olan arasında ayırım erkeğin öz-disiplini ile çizilmektedir. Ve hayat kadınları bu noktada öz-disiplinin sağlanamadığı noktada hep varolmaktadır. Ve hayat kadınlarının dili, kadın dilinden ayrılmaktadır. Hayat kadınları tüketendir. Kamusal alanı erkeklerle paylaşan, bu nedenle de erilin yaşam alanına diliyle de girendir. Siyasal yaşamda kadının konumu da bu yapılanma içinde görmek isabetsiz bir yaklaşım olmayacaktır. Siyasal yaşamda kadın, erkeğin dili ile yerini almakta ve daima tüketen, yıkan olmaktadır. Haber metinlerinde kodlanan kadında tüketen, yıkanır. "Akşener, Hoca'ya direniyor", "Akşener, Yüksel'i iade etmedi", " Adamı böyle hizaya sokarlar" Emniyet Genel Müdürü Alaaddin Yüksel'in görevden alınması ve atama krizi sonunda gelinen nokta Yüksel'in görevine iade edilmesi olmuştur. Görevden alma, göreve iade ve arada geçen süreç, bir idari işlemdir. Direnme, restleşme ve pes etme gibi hukuki olmayan kavramlarla kodlanarak, siyasal yozlaşmanın çerçevesi çizilmekte ve Meral Akşener bu çerçeve içinde okunmaktadır.

Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman Gazeteleri'nin Meral Akşener haber yorum farkları değerlendirildiğinde, 15.05.1997 tarihinde Alaaddin Yüksel'in göreve iadesini Hürriyet Gazetesi " Akşener pes etti Yüksel görevde" başlığı ile verirken; Cumhuriyet Gazetesi "Yüksel görevine dönüyor" başlığı ile verdiği görülmektedir. Zaman Gazetesi ise 17.05.1997 tarihinde "Emniyet krizi çözüldü" başlığı ile iki gün sonra habere yer vermektedir. 05.04.1997 tarihli gazetelerde ise farklı başlıklar dikkat çekmektedir. Hürriyet Gazetesi " İrkçilik Fedon'u çok üzdü" ve "Gece yarısı koltuk baskını" başlıklarıyla 26. Sayfada iki habere konu olan Meral Akşener, Cumhuriyet Gazetesi'nin 4. Sayfasında " Türk dölü Akşener'le Susurluk çözülmü mü?" başlığı ile yer almaktadır. Zaman Gazetesi'nin 1. Sayfasında ise "Çelik'i makamına Akşener getirdi"

başlıklı haber ile yer almaktadır. Akşener, ilgili haber başlıklarında da görüldüğü gibi ırkçı, gece yarısı baskınları ile otoriter eğilimli bir yapı sergilemektedir. Özel TİM üniformalarıyla manşetlere taşınan, silah, çete, tehdit kavramlarıyla medya gündeminde yer alan Akşener, sert, etkin bir dille siyaset yapmaktadır. Muhafazakar bir aileden geldiğini belirten Akşener, bu yapının kırılması yerine bu yapıyı yeniden üreten diliyle dikkat çekmektedir.

Kadınların siyasal yaşamda siyasi partilerin vitrini olduğu varsayımı son dönemde yapılan araştırmalarda sıkça sınırlanmaktadır. Giyim tarzlarından, yaşam şekillerine kadar pek çok farklı parametreyle değerlendirilen kadın siyasilerin temsil gücü ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır. Nimet Baş (Çubukçu) AKP'nin vitrini söylemiyle değerlendirilen, Türkiye'nin en uzun süreli kadın bakanıdır. 1965 doğumlu olan Çubukçu, 2002 AKP milletvekili olarak TBMM yerini almış ve 1 Mayıs 2009 yılında getirildiği Milli Eğitim Bakanlığı görevine 6 Temmuz 2011 tarihine kadar devam etmiştir. Kadın siyasilerin göstergebilimsel okunmasında önemli bir metin olan Çubukçu fotoğrafları, ince topuklu ayakkabıları, şık tayyörleri ve her zaman makyajlı, bakımlı duruşuyla AKP alt okumalarına kaynaklık etmiştir. İslamiyet, AKP ve kadın kurgusunda Çubukçu önemli bir yerde durmaktadır. Nimet Çubukçu, gerçek bir yüz müdür, yoksa maske mi? Salt bir gerçeklik tanımına gitmeden.

Nimet Çubukçu'da Meral Akşener gibi siyasetin içinden gelen bir bakan olmasına karşın Çubukçu ile Akşener arasında önemli farklılıkların olduğu görülmektedir. Çubukçu'nun çizmiş olduğu uzlaşmacı tabloya karşılık Akşener'in çizmiş olduğu çatışmacı tablo. Hükümet karşıtı siyasi yönelimiyle Cumhuriyet Gazetesi başlıkları incelendiğinde Nimet Çubukçu yerine Hüseyin Çelik'e eleştirilerin yöneltildiği görülmektedir. 05 Mayıs 2009- 08 Mayıs 2009 tarihli Cumhuriyet Gazetesi incelendiğinde "Ana sebep Hüseyin Çelik", "Eski Bakan Çelik'e protesto", "Eğitim- İş, Çelik'i Çubukçu'ya şikayet etti", "Yerle bir edilen Milli Eğitim" başlıkları dikkat çekmektedir. "Özlenen sözler", "Öğretmenlere 'apart' müjdesi", "yakında her çocuk anaokuluna gidecek", "çocuğu özel okulda okuyan velilere devlet bursu" başlıkları ve kadın, engelli ve kız çocuklarına yönelik haberleri ile Meral Akşener'e göre Nimet Çubukçu'nun söyleminde kadın yer almaktadır. Ancak unutulmaması gereken yapı-sökümsel okumayla amaçlanan kadın-erkek hiyerarşik ilişkisinin medya metinlerinden hangisi lehine sonuçlandığını ortaya çıkarmak ve aynı zamanda hangi tarafın olursa olsun yeniden üretimine engel olmaktır. Nimet Çubukçu haberleri bu bağlamda yapı-söküme uğratıldığında gazete metinlerinde Çelik'in karşısına yerleştirilen Çubukçu ile kadının lehine kazanımlar elde etmek ne kadar mümkündür. Siyaset yine erilin hakimiyetinde kadını okumaktadır. 10.05.2009 tarihli "kadın bakan Milli Eğitim'e yarayacak mı?" başlıklı haber, bu kodlamayı ortaya çıkarırken, yine kadını, siyasal yaşamdan ötekileştirmekte ve tasfiye etmektedir.

Kadın-erkek ikili hiyerarşik yapısı medya metinlerinde zaman zaman labirentten çıkışa yaklaşma umudunu tattırması ancak yapı-sökümsel okuma ile yeniden erkeğe eklenen kadın ile labirentin içinden hiç çıkılamayacağı düşüncesini beraberinde getirmektedir. Derrida'nın bulunuş metafiziği burada yeniden karşımıza çıkmaktadır. Yapı sözcüğü sadece yön veya yerinin değiştirilebildiği, indirgenemez karmaşıklık; metafiziğin kendini üretebildiği ama düşünemediği; mastürbasyonun, normal denem cinsel deneyime eklendiği, kültürün doğaya, kötülüğün masumiyete, tarihin kökene eklendiği gibi kadın erkeğe eklenmektedir (Derrida, 2011).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kadın, üzerine düşünmek, araştırmak ve yazmak hatta çizmek, binlerce yıllık içinden çıkılmaz bir kaos olarak anlatılmakta ve aktarılmaktadır. Kaosu yatan ikili hiyerarşi içinde bir kazanan ve kaybeden bilmesesine toplumlara hapseden eril dünya, kendi açmazlarını aşmak için "öteki" fenomenini kadın üzerinden şekillendirmektedir.

Tarih boyunca kadının erkek üzerinden okunmasının önünü açan eril iktidar, erilin diliyle yarattığı kadını her dönemin kendi dilsel vurgularıyla yeniden üretmektedir. İktidarın, en önemli aracı ise kitle medyasıdır. Kitlesele medyada yapılandırılan kadınlık tek anlamlı ve nedensel bir şeymiş gibi kurgulanarak aslında iktidar ilişkileri sistemine hizmet etmektedir. Bu noktada Foucault'un belirttiği gibi tersten bir okuma yapılarak, bunun bir neden değil; bir sonuç olduğu yapı-sökümsel okumalarla ortaya çıkarılabilmektedir.

Siyasal yaşamda kadının izlerinin sürüldüğü araştırma kapsamında yapı-sökümsel okumayla incelenen kitlesele medya metinleri göstermektedir ki siyasal yaşamda üretilen "biz" neyi ifade ettiği belirsiz, muğlak bir kavram olarak kadın-erkek hiyerarşisini yeniden yapılandırmaktadır. "Biz" i muğlak bir kavram olarak gören Judith Butler, iç karmaşıklığın ve belirlenemezliğin inşası olarak ifade etmektedir. Tabanın bir kısmını dışlayan, dışladığı kesimi temsil etme iddiasında olan bir "biz" tanımı yapılmaktadır. Kimlik politikaları üzerinden bir değerlendirme yapan Butler'e göre yapılanın ardından bir yapının olmasının şart

olmadığına; yapanın yapılan içinde ve yapılan vasıtasıyla değişken bir biçimde inşa olduğunu varsaymaktadır. Varoluşsal kuramdan farklı olarak kendiliğin ve edimlerin birbirlerinin içerisinde ve birbirleri ile söylemsel olarak değişen inşasıdır (Butler, 2008). Beauvoir'in "kadın doğulmaz, kadın olunur" savından hareketle, toplumsal cinsiyetini icra eden ve toplumsal cinsiyeti haline gelen bir "ben" olduğu ve bu "ben" in toplumsal cinsiyetle tamamen özdeşleştirilemeyecek bir özne geçerliliğine kavuşamayacağını ileri sürmekte ve ırk, etni-site, sınıf ve bedensel yeterlilik gibi özneyi her yönüyle kavramaya çalışan kuramlarda da öznenin hep eksik kaldığını söylemektedir. Aslında Butler'in "biz" muğlaklığına getirdiği açıklama, araştırma bulgularında da açıkça görüldüğü gibi kadın bedeninin dışında görülen erkeğin içselleştirilmesidir. Derrida'nın ifade ettiği gibi aslında metnin dışında hiçbir şey yoktur. Bu noktada önerilen ise "yaşanan beden" kavramıdır.

Cinsiyet- toplumsal cinsiyet ve son noktada yaşanan beden. Yaşanan beden bütün sorunlara bir çözüm sunabilecek midir? Bu soru özellikle Batı dünyasının geçirmiş olduğu sex- gender ayrımı gibi bir değişim sürecinden dilsel düzeyde geçmemiş bir toplumda "yaşanan beden" olgusunu hangi kavramlar bağlamında açıklayacaktır? Siyasal yaşamda yaşanan beden, erilin bedeniyle eteğe kemiğe bürünmeyecek midir? Foucaultcu bir okumayla yaşanan beden bir neden olarak önümüze konulurken, yine bir sonuç olarak kadının yıkımında üretilen ve pantolon etek ile kurulan yeni bir kadınlık durumuna karşılık gelecektir.

Siyasal yaşamda kadının sessizliği ve görünmezliği üzerine kurulan araştırmada, siyasal yaşamın anıt kadınları yapısökümsel okumalarda, erilin kapalı av alanında oltaya takılan bir yem ya da kurda kurulan kapandır. Kriz dönemlerinde algıyı dağıtan, siyasal sistemin devamlılığı için rızanın yaratılması sürecinin pasif aktörleri.

Kadınların siyasal katılımının sınırları, eril söylem tarafından çizildiği bir yapıda, kadın örgütleri siyasal yaşam ile bütünleşme biçimlerini nasıl algıladıkları, kadınlar için siyasal yaşamın ne anlama geldiği ve kadınların siyasal kavramları ile bir bütün olarak siyasal süreç arasındaki ilişkilerin anlamlılığı ve örtüşmesi kadınlar açısından sadece bir siyasal eylem planının sınırlarını belirlemekten öteye geçememektedir. Özellikle Türkiye'de %33 kadın kotasını tüzüğünde kabul eden CHP'nin kadının siyasal katılımını eril el ile genişlettiği bir dönemde. %33 kadın kotası uygulaması, siyasal eylem alanını genişletirken, siyasal eylemin yapısını değiştirememektedir. Ötekini yeniden tanımlayan bu yaklaşım, siyasal eylem alanı içinde var olmayan kadının, yerini tanımlarken, tasfiyesini de sağlamaktadır.

Siyasal yaşamda kadın, kurulan siyasi yapıların önüne konulan "içeri girmek yasaktır" tabelasıdır. Siyasette yasaklı, siyaseti yasaklayan. Sistemin şifrelerini çözülemeyen kodlara çeviren kadın anıtsal bir yükselişle döneminin özelliklerini yansıtan aynı zamanda da hiç değiştirilemeyecek sağlam bir yapı ile yeniden yeniden kurulmaktadır. Siyasal yaşamda üst kademelerde görev yapan kadınlar, bu anıtsal yapının görünümüdür. Tarih içinde değişmez yapısal özellikler ile kurulan, sadece göreve getirildiği dönemin özellikleri noktasında ayrımlarını ortaya koyabilen anıt yapılar, mimari bir bakış açısı ile; genel kentsel dokunun çok uzağında sembolleştirilmiş, dışarıda kalan içeri çağırın ama asla içselleştirmeyen bir yapı.

Kitlesel medyanın ister olumlu ister eleştirel yaklaşımları, kadını bu noktada anıt yapılar olarak yeniden üretmekte ve erilin siyasal eylem alanı ile işbirliği içinde yer almaktadır. Bir ikiyüzlülüğün esaretinde. Kitlesel medyada, siyasal eylem alanı içinde anıtsal bir yapı olarak kurulan kadınlar, siyasal eylem alanının biricik temsilcileri olarak erilin çizgilerini kabul etmektedirler. Bu kabul ediş, ikiyüzlü ortaklığı davettir.

Siyasi partilerin, parti siyasalarını belirlerken kadınların siyasal eylem alanını belirlerken, siyasal söylem alanınında sınırlarını çizmektedir. Siyasal tartışmanın özü, parti içi yönetim savaşları, kadınların yaşam biçimleri ve değerleri örgüt ilkeleri ile ne kadar uyumlandırılmaktadır? Kitlesel medya, bu uyumsuzluğu toplumsal hafızada nasıl yeniden üretmektedir? Bu soruların cevabını incelenen gazete metinleri ne kadar kapalı dokunursa dokunursa açık yüreklilikle vermektedir. Seçilmiş, siyasal eylem alanı içinde özenle kurulmuş anıtsal kadınlar, erilin alanında zorlukları aşabilmiş kadınlar olarak kurgulanmaktadır. Birgünde beş bin basamak çıkan, gece yarısı baskınları düzenleyen, cezaevleri ile kitlesel medyada kurulan kadın, siyaset yapmanın zorluklarının üstesinden gelen kadınlardır. Ama ne olursa olsun onlarda bir gazetenin diliyle "yola getirilirler".

Kadın-erkek ikili hiyerarşisine sıkışmadan, bağlantı noktalarını görmeye çalışarak Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman Gazeteleri metinleri üzerinden anıtsal kadınlar olarak adlandırılan kadın bakanların yapısökümsel okuma ile siyasal yaşamda izlerini sürmek mümkündür. Söylem analizinin desteğiyle yapılan yapısökümsel okuma için "0" noktasına dönmenin zamanı gelmiştir. Temsilin anıtsallığı, temsil edilenin gücü mü? Yoksa; temsil eden ve temsil edilenin akışkanlığında, temsilin teslimiyeti mi, siyasal oyunda? sorusuyla

başlayan araştırma teslimiyet ile sonlanmaktadır. Cumhuriyetin kazanımları ile 1935 yılında Seçme-Seçilme Hakkını kazanan kadının siyasal eylem alanı eril tarafından çizilmiş ve 2011 Genel Seçimleri sonuçlarına göre kadının siyasal yaşamda katılımı noktasında halen kadın-erkek hiyerarşisinin kırılmadığı görülmektedir. Kadının siyasal yaşamda, seçme-seçilme hakkı, Derrida'nın adalet'in sökülemez yapısı ile hak kavramının sökülebilirliğinin arasında bir yerde gördüğü bağlam içinde gerçekleşmektedir. Bu bağlantı noktaları Türkiye siyasal yaşamında kadın üzerinden okunduğunda, eğitim düzeyleri, yaşam biçimleri ile anıtsal kadınlar, sisteme teslim olmuşlardır, göçebeden uzak, görkemli yapılarıyla.

Erilin diliyle siyasal yaşamda anıtsal yapı olarak kadın için bir göçebe anlayışa ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Burada kullanılan göçebelik, bir yerden bir yere sürekli yer değiştirme üzerine kurulu olmayan, mevsimsel koşullar ile yer değiştirilen bir göçebelik anlayışıdır. Bu nedenle doğanın belirlediği göçebelik içinde doğa, yaşayışa, kültüre, geleneklere nüfus edebilmektedir. Bu bağlamda siyasal göçebe kadın, konar geçer değil; şartlar doğrultusunda yaşayışını, kültürünü ve geleneklerini kuran kadındır. Şehirleşmenin tembelliğinin arkasındaki anıtsal kadın değildir artık. Bunu ise kadın ancak; "siyasal söylem alanı" ile gerçekleştirebilecektir. Kadının yaşam biçimi ve değerlerinin parti içi örgütlenme biçimlerine doğrudan nüfuz ettiği bir söylem alanı. Böyle bir söylem alanını oluşturmak, baştan sona örgüt şemasının, söylemiyle yeniden kurulması anlamına gelmektedir. Kadınların yaşamı ile kurulan siyasal söylem alanı ile kadınlar diğer sorumlulukları ile birlikte siyasete vakit ayıramaz, örgüt içi çatışmalar onların yapısına uygun değil türünden eril söylemlerin önüne geçerken, siyasal eylem alanı tasarımının da önüne geçecektir. Siyasal söylem alanını kuran kadın, eylem alanını da oluşturacaktır. Türkiye'de siyasi partilerin örgüt şemaları incelendiğinde kadınların aslında eyleyen konumunda olduğu gözlenmektedir. Bilimsel çalışmalarında kaynaklık ettiği üzere kadın, eyleyen; erkek ise söyleyendir. Kadın, davetkar; kadın vaad edendir. Doğa- kültür ikili karşıtlığı da bizleri bu noktaya taşımaktadır. Kültür, davetkar, vaadlerle dolu, doğanın üzerinde inşa edilmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde siyasal iletişim alanının kadının alanı olduğu tartışmasız bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradaki temel sorun eyleyen kadın, söyleyen erkek, karşıtlığında kadına bir söylem alanı inşa edebilmektir.

Siyasal söylem alanının oluşturulmasında örgütsel şemanın alt bölümlerine itilen kadının önünün ancak eğitim ile açılacağı düşünülmektedir. Bu eğitim, göçebe unsurları içinde barındıran bir eğitim tasarımıdır. Heterojen bir yapılanma olan siyasi parti örgütlerinde farklı eğitim, kültür ve yaş segmentlerinden gelen kadınların düşünceleri doğrultusunda oluşturulan eğitim tasarımı ile mümkün olacaktır. Bu eğitim modeli tasarlanırken, kadın araştırmalarında son dönemde etkin bir şekilde kullanılan telafi edici yaklaşımlardan özellikle kaçınılması gereklidir. Sosyal düşün dünyasında son dönemde hakim olan telafi edici yaklaşımlar, kadını sisteme katmak ve sistem içinde karştırmaya yöneliktir. Kadın yine yerleşik yaşama dönmüş ve şehir yaşamının tembelliği içindedir. Bu ise; başlanılan yere geri dönüştür. Burada önerilen "göçebe bir eğitim tasarımı"dır. Göçebe eğitim tasarımı, kadın merkezli bir eğitim tasarımıdır. Kadının, bilişsel, kişisel, sosyal, kültürel özelliklerinin iyi okunarak içeriğin belirlenmesi gerekmektedir. Kadını, cinsiyet, toplumsal cinsiyet ve yaşanan beden kavramları içine sıkıştırılmadan, kendi içinde ötekileştiren bu üçlü kavram hiyerarşisinin dışında yerleşikliğe karşı kurulmuş bir göçebe eğitim tasarımı ile kadının siyasette söylem alanını oluşturmak mümkün olacaktır. Göçebenin kültürünü anlamak için yaşadığı coğrafyanın fiziksel koşullarını iyi bilmek gerekir. Göçebenin dili, o koşullar içinde o koşullara göre ortaya çıkacaktır. Siyasal yaşamın kadınlı söylem alanı, red ederek değil, yeniden yazılarak oluşturulacak, söylem- eylem- söylem sarmalında, konuşan bedenler için oluşturulacak bir dil tasarımıdır.

KAYNAKÇA

Aysever, Levent R. (2003). “Dil Felsefesinin Geleceğine Bir Bakış”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi.

Erişim.http://www.gizemtercume.com/ww1/html/dil_felsefesinin_gelecedine_bi.htm.20 Nisan 2012.

Berktaş, F. (1992). “Türkiye’de Kadın Araştırmaları 1980-1990”, Kadınların Belleği, Uluslararası Kadın Kütüphaneleri Sempozyum Tutanakları 8-10 Ekim 1991, Metis Yayınları, İstanbul.

Bone, R. (2011). Foucault ve Derrida’da Feminizm ve Ayrım, (Çev. Ayşe Banu Karadağ), Sel Yayıncılık, İstanbul.

Butler, J. (2008). Cinsiyet Belası Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi, Metis Yayıncılık, İstanbul.

Derrida, J. (1999). “1972- 1981 Platon’un Eczanesi”, (Çev. Zeynep Direk), Toplum Bilim Dergisi, sayı 10, Ağustos 1999, ss.63-81.

Derrida, J. (1999). “Differance”, (Çev. Onay Sözer), Toplum Bilim Dergisi, sayı 10, Ağustos 1999, ss. 49-61.

Derrida, J. (2011). Gramatoloji, (Çev. İsmet Berkan), Bilgesu Yayıncılık, Ankara.

Eco, U. (1996). Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti, (Çev. Kemal Atakay), Can Yayınları, Ankara.

Eco, U. (2001). Açık Yapıt, (Çev. Nilüfer Uğur Dalay), Can Yayınları, İstanbul.

Eco, U. (2008). Yorum ve Aşırı Yorum, (Çev. Kemal Atakay), Can Yayınları, İstanbul.

Erdoğan, İ. (2000). Kapitalizm, Kalkınma, Post-Modernizm ve İletişim, Erk Yayınları, Ankara.

Foucault, M. (1995). “Söylenen Bir Yapı Mıdır, Yoksa Çok Yönlü Müdür?”, İktidar ve Direnme Noktaları, (Çev. Ali Akay), Bağlam Yayınları, Ankara.

Foucault, M. (2010) Cinselliğin Tarihi, (Çev. Hülya Uğur Tanrıöver), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Hall, S. (1999). “İdeolojinin Yeniden Keşfi: Medya Çalışmalarında Baskı Altında Tutulmanın Geri Dönüşü”, Medya İktidar İdeoloji, (Der. ve Çev. Mehmet Küçük), SS. 77-127, Ark Yayınları, İstanbul.

Hall, S. (2005). “Haber Fotoğraflarının Belirleyici Özellikleri”, (Çev. Ali M. Bayraktaroğlu), Erişim. <http://www.irfanerdogan.com/dergiweb2008/21/8.%20makale.pdf>, 15 Mayıs 2012.

İmer, Kamile; Kocaman, A. & Özsoy, A. S. (2011). Dilbilim Sözlüğü, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul.

İnal, Ayşe (2012). “Haber medyası ve Seçim Kampanyaları”, Televizyon Haberciliğinde Etik, ss.251-266. Erişim. <http://ilef.ankara.edu.tr/etik/wp-content/uploads/haber-medyasi-ve-secim-kampanyalari.pdf>, 20 Nisan 2012

Keyman, E. F. (1996). “Farklılığa Direnmek: Uluslararası İlişkiler Kuramında ‘Öteki’ Sorunu”, Oryantalizm, Hegemonya ve Kültürel Fark, (Der. Fuat Keyman, Mahmut Mutman, Mesut Yeğenoğlu), İletişim Yayınları, İstanbul.

Mora, N. (2008). Medya Çalışmaları, Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim, Alt Kitap, İstanbul.

Nadi, Yunus (1924). Cumhuriyet Gazetesi, 7 Mayıs 1924 tarihli nüsha, s.1.

Orhon, Nezih (2002). “Olayın Televizyon Haberine Dönüşümü”, Anadolu Üniversitesi yayınlanmamış doktora tezi.

Parker, I. (2004). ”Söylemsel Pratik: Radikal Sosyal İnşacı Araştırmanın Kabulünde Kültür ve Bağlam”, Doğunun ve Batının Yerelliği : Bireylik Bilgisine Dair, (Ed. S. A. Arconaç), ss.35-63, Alfa Yayınları, İstanbul. Erişim. www.discourseunit.com.10 Nisan 2012.

Punch, K.F. (1998). Introduction to Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches, Sage Pub, London.

Rigel, N. (2000). İletişim Tasarımında Haber, Der Yayınları, İstanbul.

Rigel, N. (2009). “Umberto Eco’yla Metin Okuma”, Metin Çözümlemeleri, (Der. Yasemin Giritli İnceoğlu, N. Akgün Çomak), ss. 83-98, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

Sencer, M. (1989). Toplumbilimlerinde Yöntem, Beta Yayınları, İstanbul.

Tonkiss, K. (2006). Analysis Text and Speech: Content and Discourse Analysis”, Researching Society and Culture, Sage, London.

Topuz, H. (2003). II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Van Dijk, T. A. (1991). “Media Contents the Interdisciplinary Study of News as Discourse”, Handbook of Qualitative Methods For Mass Communicaiton Research, (Ed. K. Burhn and N. Jankowski, çev. Ümit Atabek), ss. 108-120, Routledge, London.

Warren, C.(1958).Modern News Reporting, Harper and Row, New York.

Aysel Çelikel Röportaj, 27 Mayıs 2011, Yer. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Genel Merkez, Şişhane/ İstanbul.

Şebnem Hoşgör Röportajı, Vatan Gazetesi, 14.10.2007,

Erişim. <http://haber.gazetevatan.com/0/141717/1/Haber>. 20 Mayıs 2012.

Erişim. <http://www.zaman.com.tr/import.do?kunye>. 23 Mayıs 2012.

Erişim. <http://www.enotes.com/topic/Asena>. 25 Mayıs 2012.

Erişim. [http://ansiklopedika.org/H%C3%BCrriyet_\(gazete\)](http://ansiklopedika.org/H%C3%BCrriyet_(gazete)). 25 Mayıs 2012.